

De FAM als aanvulling op de HCR-20^{V3}

De FAM is een aanvullende handleiding op de HCR-20 voor het inschatten van geweld bij vrouwelijke (forensisch) psychiatrische patiënten. Met het verschijnen en in gebruik nemen van de nieuwe versie van de HCR-20 (de HCR-20^{V3}) voorjaar 2013 zal een aantal aanpassingen in de FAM nodig zijn. De HCR-20^{V3} is in april 2013 gepubliceerd in het Engels (Douglas, Hart, Webster, & Belfrage, 2013), de Nederlandse vertaling is in oktober 2013 uitgebracht (de Vogel, de Vries Robbé, Bouman, Chakhssi, & de Ruiters, 2013). Twee van de FAM auteurs (Vivienne de Vogel en Michiel de Vries Robbé) zijn betrokken geweest bij een tweetal pilot projecten naar de HCR-20^{V3} en tevens bij de Nederlandse vertaling. De auteurs van de FAM waren dus op de hoogte van de (concept) versie van de HCR-20^{V3} toen ze de FAM ontwikkelden en hebben hier tot op zekere hoogte rekening mee gehouden. In de Engelse versie van de FAM staat op p.15 in een noot beschreven dat de FAM ook gebruikt kan worden als aanvulling op de HCR-20^{V3}.

FAM 2012 Engelse handleiding p.15:

The FAM was designed as an additional manual to the HCR-20, but it can also be applied as an additional manual to the HCR-20^{V3} when this tool is officially published. The additional guidelines in the FAM to the HCR-20 items H8, H9 and H10 are likely no longer necessary for combined use with the HCR-20^{V3}. With respect to the new FAM items; the item Victimization after childhood will likely be addressed in the HCR-20^{V3} proposed item Traumatic experiences, although this item will likely not distinguish between childhood victimization and victimization during adulthood (see Douglas et al., in preparation).

In het huidige document wordt meer specifieke informatie gegeven over hoe de FAM gebruikt kan worden als aanvulling op de HCR-20^{V3}. De belangrijkste veranderingen worden hieronder beschreven en staan in de Tabellen 1 en 2.

Aanvullende richtlijnen bij de HCR-20/HCR-20^{V3} items

In Tabel 1 wordt gedetailleerd weergegeven hoe de aanvullende richtlijnen in de FAM gebruikt kunnen worden met de HCR-20^{V3}. De aanvullende richtlijnen bij de HCR-20 items H7 *Psychopathie* en H9 *Persoonlijkheidsstoornis* zijn nu aanvullende richtlijnen bij het HCR-20^{V3} item H7 *Persoonlijkheidsstoornis*. Deze aanvullende richtlijnen gelden over het algemeen nog steeds, hoewel er kleine veranderingen zijn voor gebruik met de HCR-20^{V3}. De aanvullende richtlijnen bij de HCR-20 items H6 *Psychische stoornis*, H8 *Problemen in de kindertijd* en H10 *Eerdere onttrekking aan toezicht* zijn niet langer nodig wanneer de FAM gebruikt wordt als aanvulling op de HCR-20^{V3}.

Nieuwe items

Bijna alle specifieke risicofactoren voor vrouwen in de FAM blijven van toegevoegde waarde en kunnen nog steeds gebruikt worden als aanvulling op de HCR-20^{V3}. Een uitzondering is het item H15 *Slachtofferschap na de kindertijd* welke niet langer nodig is als een nieuw item, omdat slachtofferschap is opgenomen in het HCR-20^{V3} item H8a *Victimisatie / trauma*. In dit nieuwe HCR-20^{V3} item wordt echter gekeken naar traumatische ervaringen op enig moment in het leven. De auteurs van de HCR-20^{V3} erkennen het belang van victimisatie en traumatische ervaringen tijdens de verschillende ontwikkelingsfasen (kindertijd, adolescentie en volwassenheid) en hebben daarom indicatoren¹ toegevoegd welke voor deze verschillende fasen beschouwd kunnen worden bij het scoren van item H8a. Wij zijn echter van mening dat dit onderscheid voor vrouwen meer expliciet moet worden gemaakt, gezien de empirische kennis over de impact van victimisatie op vrouwen, zowel in de kindertijd als in volwassenheid. Voor zowel klinisch gebruik als vanuit onderzoeksperspectief is het naar ons idee waardevol om dit onderscheid te kunnen maken. Om die reden bevelen we aan dit HCR-20^{V3} item H8a op te splitsen in: H8a1 *Victimisatie / trauma tijdens de kindertijd* en H8a2 *Victimisatie / trauma*

¹ De indicatoren in de HCR-20^{V3} zijn bedoeld als richtlijn en als voorbeeld hoe risicofactoren zich kunnen manifesteren.

na de kindertijd. De rationale bij het FAM item H15 kan gebruikt worden voor het scoren van H8a2. Kortom, in plaats van het specifieke FAM item H15 worden aanvullende richtlijnen geboden voor HCR-20^{V3} item H8a (zie Tabel 2).

Samengevat, de FAM kan gebruikt worden als aanvulling op zowel de HCR-20 als op de HCR-20^{V3}. Aangepaste codeerbladen voor de Nederlandse en Engelse versies van de FAM zijn te downloaden via www.hoevenkliniek.nl of kunnen worden opgevraagd bij de auteurs. Nieuwe FAM vertalingen zullen aangepast worden voor gebruik met de HCR-20^{V3}. In 2014 verschijnt een nieuwe Nederlandse en Engelse versie van de FAM als aanvulling op de HCR-20^{V3}.

Referenties HCR-20^{V3}

Douglas, K.S., Hart, S.D., Webster, C.D., & Belfrage, H. (2013). HCR-20V3: Assessing risk of violence – User guide. Burnaby, Canada: Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University.

Vogel, V. de, Vries Robbé, M. de, Bouman, Y.H.A, Chakhssi, F., & Ruiter, C. de (2013). *HCR-20^{V3}: Risicotaxatie van geweld - Gebruikershandleiding*. Delft: Eburon.

Zie voor meer informatie ook:

www.hcr-20.com

<http://kdouglas.wordpress.com>

Douglas, K.S. (2012). HCR-20 & Violence Risk Assessment. Webinar sponsored by NASMHPD's Forensic Division with support from SAMHSA's National Technical Assistance Center for State Mental Health Agencies, June 28, 2012. Beschikbaar: http://www.nasmhpd.org/meetings/webinars/HCR%2020_Webinar%20June%2028.pdf

Vogel, V. de, Vries Robbé, M. de, Bouman, Y.H.A, Chakhssi, F., & Ruiter, C. de (2013). Innovatie in risicotaxatie van geweld: De HCR-20^{V3}. *Gedragstherapie*, 46, 107-118.

Vogel, V. de, Vries Robbé, M. de, Spa, E. de, & Wever, E. (2013). Risicotaxatie van geweld. *Maandblad Geestelijke volksgezondheid*, 68, 137 (volledige versie online: mgv.boomtijdschriften.nl/artikelen/GV-0-0-7.htm).

Tabel 1. HCR-20/HCR-20^{V3} items met aanvullende richtlijnen in de FAM

HCR-20 item		HCR-20 ^{V3} item Geschiedenis van problemen met		Nog van toepassing?	FAM
H6	Psychische stoornis	H6	Ernstige psychische stoornis a) Psychotische stoornis b) Stemmingsstoornis c) Andere ernstige psychische stoornis	Nee	Hoewel de aanvullende scoringsinstructies voor vrouwen nog altijd informatief zijn, denken we dat het niet meer noodzakelijk is om een officiële aanvullende richtlijn bij het nieuwe H6 item in de HCR-20 ^{V3} te hebben. Dit item heeft nu een veel breder bereik vergeleken met item H6 van de HCR-20 en de specifieke stoornissen voor vrouwen passen hier prima in. Postpartum psychose zou gescoord kunnen worden onder subitem H6a; Postpartum depressie onder subitem H6b; en Münchausen by Proxy Syndroom zou gescoord kunnen worden onder subitem H6c, tenzij het voortkomt uit wanen / hallucinaties, in dat geval zou het gescoord kunnen worden onder subitem H6a.
H7	Psychopathie	H7	Persoonlijkheidsstoornis a) Antisociale of psychopathische persoonlijkheidsstoornis b) Andere persoonlijkheidsstoornis	Ja HCR-20 ^{V3} H7a	Psychopathie is niet langer een verplicht item in de HCR-20 ^{V3} . Desondanks wordt er geadviseerd om psychopathie mee te nemen bij het scoren van subitem H7a. De verschillen tussen mannen en vrouwen met betrekking tot psychopathie zijn nog altijd relevant voor HCR-20 ^{V3} item H7a. We bevelen daarom aan om de aanvullende richtlijnen voor vrouwen te blijven gebruiken bij het scoren van HCR-20 ^{V3} subitem H7a.
H8	Problemen in de kindertijd	H1	Geweld a) Als kind (12 jaar en jonger) b) Als adolescent (13-17 jaar) c) Als volwassene (18 jaar en ouder)	Nee	In de FAM werd onderscheid gemaakt tussen problematische omstandigheden (FAM H8a) en problematisch gedrag (FAM H8b). In de HCR-20 ^{V3} worden problematische omstandigheden gescoord onder H8 en problematisch gedrag op verschillende leeftijdsintervallen onder H1 en H2. De FAM H8 aanvullende richtlijnen zijn dus niet langer nodig. Zie ook Tabel 2, FAM item H15.
		H2	Overig antisociaal gedrag a) Als kind (12 jaar en jonger) b) Als adolescent (13-17 jaar) c) Als volwassene (18 jaar en ouder)		
		H8	Traumatische ervaringen a) Victimisatie / trauma b) Problematische opvoedingssituatie		
H9	Persoonlijkheidsstoornis	H7	Persoonlijkheidsstoornis a) Antisociale of psychopathische persoonlijkheidsstoornis b) Andere persoonlijkheidsstoornis	Ja HCR-20 ^{V3} H7b	Onderzoek heeft aangetoond dat er voor vrouwen (en ook voor mannen) een verband is tussen geweld en alle cluster B persoonlijkheidsstoornissen en / of kenmerken van achterdocht. Bij gebruik van de HCR-20 ^{V3} voor vrouwen wordt daarom aangeraden om H7b op te splitsen in: H7b1 <i>Cluster B persoonlijkheidsstoornis (anders dan antisociaal)</i> en / of kenmerken van <i>achterdocht</i> en H7b2 <i>Andere persoonlijkheidsstoornis</i> .
H10	Eerdere onttrekking aan toezicht	H10	Respons op behandeling of toezicht - Verleden	Nee	Het HCR-20 ^{V3} item H10 omvat zowel vrijwillige als opgelegde behandeling, dus de aanvullende richtlijnen in de FAM zijn niet langer nodig.

Tabel 2. Veranderingen in FAM item in relatie tot de HCR-20^{V3}

FAM item		HCR-20 ^{V3} item Geschiedenis van problemen met		Nog van toepassing?	FAM
H15	Slachtofferschap na de kindertijd	H8a	Victimisatie / trauma	Ja HCR-20 ^{V3} H8a	In het HCR-20 ^{V3} subitem H8a wordt victimisatie / trauma gedurende enig moment in het leven gescoord (met indicatoren voor het scoren tijdens kindertijd, adolescentie en volwassenheid). Aangezien voor vrouwen zowel victimisatie tijdens de kindertijd als victimisatie na de kindertijd sterke voorspellers zijn voor geweld, wordt geadviseerd om het item H8a op te splitsen: H8a1 <i>Victimisatie / trauma tijdens de kindertijd</i> en H8a2 <i>Victimisatie / trauma na de kindertijd</i> . De rationale bij FAM item H15 kan gebruikt worden voor het scoren van H8a2. FAM item H15 komt hiermee te vervallen.

Codeerblad Female Additional Manual (FAM)

Aanvullende richtlijnen bij de HCR-20^{V3} voor vrouwen

Naam:	Invuldatum:
Leeftijd:	Kader van risicotaxatie:

Scoring: Nee; Deels; Ja; - = onvoldoende informatie. Relevantie: Laag; Matig; Hoog.
De originele HCR-20^{V3} items en de relevantie dienen te worden gescoord met behulp van de HCR-20^{V3} handleiding.

Historische items		Score	Relevantie
H7	Persoonlijkheidsstoornis: <i>aanvullende richtlijnen bij de HCR-20^{V3}</i>		
	a) Antisociale of psychopatische persoonlijkheidsstoornis		
	b) Andere persoonlijkheidsstoornis:		
	1. Cluster B (behalve antisociaal/psychopatisch) of kenmerken van achterdocht		
	2. Andere persoonlijkheidsstoornis		
H8	Traumatische ervaringen: <i>aanvullende richtlijnen bij de HCR-20^{V3}</i>		
	a) Victimisatie / trauma		
	1. Tijdens de kindertijd		
	2. Na de kindertijd		
	Problematische opvoedingssituatie (originele HCR-20 ^{V3} richtlijnen)		
H11	Prostitutie		
H12	Problemen met opvoeden □ n.v.t.		
H13	Zwangerschap op jonge leeftijd		
H14	Suïcidaliteit / automutilatie		

Klinische items		Score	Relevantie
C6	Heimelijk / manipulatief gedrag		
C7	Laag zelfbeeld		

Risicohanterings items		Score	Relevantie
R6	Problemen omtrent zorg voor kinderen		
R7	Problematische intieme relatie		

Overige overwegingen

Eindoordelen voor de komende periode (12 maanden)		
Eindoordeel bescherming		
Beschermende factoren SAPROF (optioneel)	☐ Weinig ☐ Weinig - Redelijk ☐ Redelijk ☐ Redelijk - Veel ☐ Veel	
Eindoordelen geweld naar anderen		
Geweld	Ernstig lichamelijk letsel	Acuut dreigend geweld
☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog	☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog	☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog
Extra eindoordelen (experimenteel)		
Zelfdestructief gedrag	Victimisatie	Niet-gewelddadig crimineel gedrag
☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog	☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog	☐ Laag ☐ Laag - Matig ☐ Matig ☐ Matig - Hoog ☐ Hoog
Naam beoordelaar(s): _____ Functie beoordelaar(s): _____		